

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.11.2005, sp. zn. 5 Tdo 1367/2005, ECLI:CZ:NS:2005:5.TDO.1367.2005.1

Číslo: 50/2006

Právní věta: Trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 2, alinea třetí, tr. zák. lze spáchat i tím, že pachatel nepodá návrh na zápis zákonem stanoveného údaje do obchodního rejstříku, ač tak byl povinen učinit za obchodní společnost (např. jako její statutární orgán), pokud tím ohrozí nebo omezí na právech věřitele této obchodní společnosti. Právo věřitele na to, aby dosáhl uspokojení své splatné pohledávky, však může být takto ohroženo, např. když věřitel skutečně vymáhá plnění z této pohledávky v exekučním řízení. K trestní odpovědnosti za uvedený trestný čin nepostačuje, jestliže pachatel sice nepodal návrh na zápis změny sídla obchodní společnosti, za kterou jednal, aniž to ovšem mělo vliv na postup jejích věřitelů při vymáhání pohledávek vůči této společnosti. K tomu, aby věřitel dosáhl uspokojení své pohledávky vůči obchodní společnosti, totiž není vždy nezbytný soulad údaje o jejím skutečném sídle s údajem o sídle zapsaným v obchodním rejstříku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.11.2005

Spisová značka: 5 Tdo 1367/2005

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Předpisy: § 125 odst. 2 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného J. N. zrušil ohledně tohoto obviněného rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 61 To 178/2005 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 31. 1. 2005, sp. zn. 39 T 1/2004 a Obvodnímu soudu pro Prahu 7 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 31. 1. 2005, sp. zn. 39 T 1/2004, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 61 To 178/2005, byl obviněný J. N. uznán vinným trestným činem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 2 tr. zák., kterého se dopustil tím, že poté, co dne 23. 1. 2002 na valné hromadě společnosti E. B., s. r. o.,

se sídlem v P., byl odvolán její jednatel obviněný M. H. a do této funkce byl zvolen obviněný J. N., a poté, co se na přelomu listopadu a prosince 2001 tato společnost vystěhovala ze svého sídla z prostor pronajatých v P., ani jeden z obviněných nepodal návrh na změnu zápisu těchto údajů do obchodního rejstříku, což bylo provedeno až ke dni 24. 9. 2003, a tím bylo znemožněno včasné vymožení pohledávky pronajímatele uvedených prostor R. B. na úhradu nájemného od srpna 2001 ve výši 5 měsíčních splátek nájemného v celkové částce 175 000 Kč a pohledávky obchodního partnera této společnosti V. A. na proplacení faktur v celkové částce 161 320 Kč.

Za uvedený trestný čin byl obviněný J. N. odsouzen podle § 125 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený R. B. s uplatněným nárokem na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Obviněný M. H. byl citovaným rozsudkem odvolacího soudu podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby.

Proti rozsudku odvolacího soudu ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně podal obviněný J. N. prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť podle obviněného napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Obviněný mimo jiné namítl absolutní neplatnost nájemní smlouvy uzavřené s R. B. a v důsledku toho neexistenci jeho nároku na nájemné. V návaznosti na to pak obviněný dovodil, že pokud nezpůsobil poškozenému R. B. žádnou škodu, nemůže být ani naplněna skutková podstata trestného činu podle § 125 odst. 2 tr. zák. v té části, kde zákon požaduje, aby jednáním zde specifikovaným pachatel jiného ohrozil nebo omezil na právech. Obviněný J. N. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze ve výroku o zamítnutí odvolání obviněného a aby přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Podle vyjádření státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství k podanému dovolání obviněný naplnil všechny znaky trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění ve smyslu § 125 odst. 2 tr. zák., kterým byl uznán vinným, a to jak po stránce objektivní, tak i subjektivní. Vzhledem k tomu státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud odmítl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání obviněného J. N. je částečně důvodné. K tomu uvedl mimo jiné následující.

Soud prvního stupně spatřoval „ohrožení jiného na právech“ ve smyslu § 125 odst. 2 alinea třetí tr. zák. v tom, že shora popsáním jednáním obviněného J. N. „bylo znemožněno včasné vymožení pohledávky pronajímatele uvedených prostor R. B. na úhradu nájemného od srpna 2001 ve výši 5 měsíčních splátek nájemného v celkové částce 175 000 Kč a pohledávky obchodního partnera společnosti V. A. na proplacení faktur v celkové částce 161 320 Kč“. S tímto závěrem soudu prvního stupně se v napadeném rozsudku ztotožnil i odvolací soud, byť se k němu v podrobnostech v odůvodnění svého rozsudku nevyjádřil.

Jak ovšem zjistil Nejvyšší soud ze spisu, poškozený R. B. sice disponoval pravomocným platebním rozkazem, který mu měl sloužit jako exekuční titul k vymožení pohledávky přiznané tímto platebním rozkazem, nicméně ve spise není doloženo, že by ohledně uvedené pohledávky byl podán návrh na zahájení výkonu rozhodnutí. Poškozený R. B. u hlavního líčení dne 22. 4. 2004 výslovně uvedl, že nepodal návrh na exekuci. Podle názoru Nejvyššího soudu za této situace nelze tvrdit, že by pouhým nepodáním návrhu na zápis změny sídla předmětné obchodní společnosti do obchodního rejstříku bylo znemožněno včasné vymožení pohledávky poškozeného R. B., neboť je nutno zohlednit zákonná ustanovení týkající výkonu rozhodnutí, ať už prostřednictvím soudního vykonavatele, či soudního exekutora.

Podle § 29 odst. 2 obch. zák. jsou skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění. Pokud tedy obviněný jako jednatel předmětné společnosti fakticky přemístil její sídlo, byl sice povinen bez zbytečného odkladu podat návrh na zapsání této změny sídla, které je výslovně uvedené ve společenské smlouvě, do obchodního rejstříku, nicméně jestliže tak neučinil, pro třetí osoby i za této situace platilo, že společnost má sídlo na adrese zapsané v obchodním rejstříku, a nic nebránilo, aby poškozený podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce. Jak ustanovení § 251 o. s. ř. tak i ustanovení § 37 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že pokud povinný nesplní dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, které je takto zároveň i exekučním titulem, oprávněný může podat návrh na soudní výkon rozhodnutí či na nařízení exekuce. Není to ovšem povinností oprávněného. V této konkrétní trestní věci pak z rozhodnutí soudu prvního stupně ani ze spisového materiálu nevyplývalo, že by poškozený R. B. učinil takový úkon nebo se o to i jen pokusil, a proto závěr o znemožnění včasného vymožení jeho pohledávky vzbuzuje již z tohoto hlediska závažné pochybnosti o své správnosti. V tomto směru je totiž třeba vzít v úvahu, že nucené vymožení pohledávky, ať už je to formou soudního výkonu rozhodnutí či nařízením exekuce, může být uskutečněno několika způsoby, a zdaleka nikoli všechny tyto způsoby jsou odvislé od shody sídla obchodní společnosti zapsaného v obchodním rejstříku a faktického sídla téže společnosti. Podle § 258 o. s. ř. lze výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem; podle § 59 exekučního řádu pak lze exekuci provést srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí a nemovitostí a prodejem podniku.

Jak je patrné z obou výše zmíněných právních předpisů, upravujících výkon rozhodnutí, nic nebrání stanovení místně příslušného soudu podle sídla společnosti zapsaného v obchodním rejstříku, neboť následně po nařízení výkonu rozhodnutí se provádí šetření ohledně majetku povinného. Tento majetek se nemusí nutně nacházet pouze v sídle společnosti, jak ostatně vyplývá i z různých shora uvedených způsobů vedení výkonu rozhodnutí či exekuce, takže tím může být splněn základní požadavek pro vymožení pohledávky. Vzhledem k tomu, že v případě poškozeného R. B. ani nebyl podán návrh na výkon rozhodnutí, nelze již vůbec posoudit, který způsob výkonu rozhodnutí či exekuce by soudní vykonavatel nebo exekutor zvolil a zda by tento způsob vymožení pohledávky byl znemožněn pouhým nesouladem mezi faktickým sídlem povinné společnosti a sídlem uvedeným v obchodním rejstříku. Obviněný J. N. jako statutární orgán povinného, kterým byla v tomto případě obchodní společnost E. B., s. r. o., by totiž měl povinnost součinnosti se soudním vykonavatelem či exekutorem a na základě této povinnosti obviněného a zároveň oprávnění soudního vykonavatele nebo exekutora by mohl být obviněný předvolán k prohlášení majetku či k uvedení jiných skutečností relevantních pro výkon rozhodnutí. Jak ovšem vyplynulo i z výpovědi samotného poškozeného R. B., on sám byl schopen zjistit, kdo je v dané době skutečně jednatelem společnosti a kde má bydliště. Z uvedeného však není možno usuzovat, že by toho nebyl schopen ani soudní vykonavatel či exekutor. Proto nelze předem vyloučit, aby bylo možné takto zjistit, např. kde má společnost E. B., s. r. o., uskladněn movitý majetek (který byl údajně vystěhován z prostor rejstříkového sídla), u kterých bankovních ústavů má tato společnost zřízený účet či účty, nebo zda společnost vlastní nějaké nemovitosti, a vymoci tak alespoň část pohledávky. Z toho je zřejmé, že včasné vymožení pohledávky poškozeného R. B. rozhodně nebylo z převážné části odvislé jen od souladu údajů uvedených v obchodním rejstříku se skutečností.

Podobně jako u poškozeného R. B. vznikají závažné pochybnosti o tom, zda bylo znemožněno včasné vymožení pohledávky poškozeného V. A., který byl obchodním partnerem společnosti E. B., s. r. o. V jeho případě ze spisu vyplývá, že vůbec nepodal občanskoprávní žalobu, protože to „nechal na zaměstnancích agentury B.“, kteří všechno řešili a řekli mu, že učiní trestní oznámení, a tím to skončilo. Vzhledem k tomu zatím neexistuje žádné pravomocné rozhodnutí soudu, které by bylo

možno považovat za exekuční titul podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu či exekučního řádu, navíc sám poškozený V. A. v této věci prakticky zastával názor, podle něhož civilní řízení nevede k zaplacení faktur a z toho důvodu pověřil vymáháním nezaplacené pohledávky agenturu B. Nejvyšší soud proto konstatuje, že závěr soudů obou stupňů, podle něhož „... bylo znemožněno včasné vymožení pohledávky V. A., obchodního partnera společnosti, na proplacení faktur v celkové částce 161 320 Kč“ neodpovídá obsahu spisu a nenaplnuje znak „ohrožení jiného na právech“. Obviněný J. N. totiž nemohl svým jednáním spočívajícím v tom, že nepodal návrh na změnu zápisu o jednatele a sídle společnosti E. B., s. r. o., do obchodního rejstříku, znemožnit včasné vymožení pohledávky poškozeného V. A., poněvadž uvedená pohledávka nebyla a ani nemohla být v rozhodné době vymáhána, protože poškozený ani nepodal občanskoprávní žalobu a v důsledku toho neexistoval jakýkoli exekuční titul. Z těchto důvodů popsáním jednáním obviněného J. N. nemohlo dojít k ohrožení poškozeného V. A. na jeho právech, které mělo spočívat ve znemožnění včasného vymožení pohledávky.

Nejvyšší soud tudíž shledal naplněným dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívající v nesprávném právním posouzení skutku, neboť na základě porovnání jeho popisu uvedeného ve výroku rozsudku soudu prvního stupně s ustanovením § 125 odst. 2 tr. zák. nejsou v rozhodných skutkových zjištěních obsaženy všechny zákonné znaky trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.

V další části odůvodnění se pak Nejvyšší soud vypořádal s ostatními dovolacími námitkami obviněného J. N.

Poté Nejvyšší soud zrušil ohledně obviněného J. N. napadený rozsudek Městského soudu v Praze i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 a další obsahově navazující rozhodnutí. Nejvyšší soud přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 7, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl a k tomu mu udělil příslušné pokyny.